

AHOLINING FAVQULOTDA VAZIYATLARDA TO'G'RI HARAKAT QILISHINI TA'MINLASH

Xamraev Abrorxon Axmadxonovich

Namangan viloyati Uchqo'rg'on tuman Favqulodda vaziyatlar bo'limi boshlig'i
podpolkovnik

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11081824>

Annotatsiya. Ushbu maqolada aholini favqulotda vaziyatlarda to'g'ri harakat qilishini ta'minlash sohasida ta'lim berishning amaldagi uslubiyoti, aholini toifalar doirasida tashkil etiladigan guruhlar tarkibida tayyorlash tartibi, aholini favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakatlanishga tayyorlash tadbirlarini muvaffaqiyatli hal etilishida qo'llaniladigan tayyorgarlik shakllari, usullari va vositalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: favqulodda vaziyat, to'g'ri harakat qilishga tayyorlash, o'qitish usullari, qutqaruv xizmati, innovatsion texnologiyalar, boshqaruv organlari, pedagogik texnika.

ENSURING THAT THE POPULATION ACTS CORRECTLY IN EMERGENCY SITUATIONS

Abstract. In this article, the practical methodology of education in the field of ensuring the correct movement of the population in emergency situations, the procedure for training the population in groups organized within the framework of categories, used in the successful solution of measures to prepare the population for the correct movement in emergency situations forms, methods and means of preparation are covered.

Key words: emergency situation, preparation for correct action, teaching methods, rescue service, innovative technologies, management bodies, pedagogical technique.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВИЛЬНЫХ ДЕЙСТВИЙ НАСЕЛЕНИЯ В ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЯХ

Аннотация. В данной статье рассмотрена практическая методика обучения в области обеспечения правильных действий населения в чрезвычайных ситуациях, порядок обучения населения в группах, организованных в рамках категорий, и успешное решение мероприятий по подготовке населения. для правильного движения в чрезвычайных ситуациях выделены формы, методы и средства подготовки.

Ключевые слова: чрезвычайная ситуация, подготовка к правильным действиям, методика обучения, спасательная служба, инновационные технологии, органы управления, педагогическая методика.

Insoniyat hozirgi vaqtda tabiat va inson faoliyati majmuasidan tashkil topgan olamshumul favqulodda vaziyatlar jarayonida faoliyat ko'rsatayotganini tobora anglab bormoqdamiz. Dunyoning turli mintaqalarida tez-tez sodir bo'layotgan kuchli zilzilalar shular jumlasidandir. Shuning uchun ham umumiy ofatning oldini olish bo'yicha ko'pgina chora-tadbirlar ishlab chiqib turmushda ba'zi ijobiy o'zgarishlarga asos solinmoqda.

Bugungi kun tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, davlatlarning asosiy mablag'larini tabiiy ofatlarning oqibatlarini bartaraf etish chora-tadbirlariga sarf qilish emas balki, tabiiy ofatlarning tarixini, kelib chiqishini o'rganish, oldini olish usullarini ishlab chiqish, ularni bashoratlash,

Yana bir muhim tomoni, olingan ma'lumotlar bilan aholini o'qitishni yaxshi yo'lga qo'yishni jadallashtirish, ma'lum darajada ularni sodir bo'lishi muqarrar bo'ladigan fojialarda to'g'ri harakat qilishga tayyorlashdir. Bu esa har qanday fojidan keladigan iqtisodiy samarani tejashga, qolaversa insonlar o'rtasida shikastlanish darajasini, nobudgarchilikni kamaytirishga olib keladi.

Kundalik turmushda insonning xavfli vaziyatlarga tushib qolish ehtimoli oshib bormoqda. Bu turmushdagi jarohatlar, transport yoki sanoat avariyesi, yong'in, suv toshqini va boshqa tabiiy hodisalar sodir bo'lishi bilan bog'lik. Ko'pincha bunday vaziyatlar insonning mas'uliyatsizligidan yoki uning xavfli vaziyatlarda to'g'ri harakat qilishni bilmasligidan kelib chiqadi. Ayrim hollarda insonning yolg'iz o'zigina emas, balki uning atrofidaogilar ham jabrlanmoqdalar.

Muhokama va natijalar: Favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakat qilishni o'rganish ko'p jihatdan insonning o'ziga ham bog'liq.

Aholini favqulodda vaziyatlarda harakat qilishga tayyorlashni tashkil etish bir qancha me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida tartibga solingan bo'lib, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 9 sentyabrdagi —Aholini favqulodda vaziyatlarda harakat qilishga va fuqaro muhofazasi sohasida tayyorlash tartibini takomillashtirish to'g'risidagi 754-sonli qarori bu borada muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur qarorga asosan aholini tayyorlash, toifalar doirasida tashkil etiladigan guruhlar tarkibida, quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida band bo'lgan aholi, shuningdek, davlat boshqaruvi organlari, mahalliy ijroiya hokimiyati organlari, boshqa tashkilotlar rahbarlari, xodimlari, ishchi va xizmatchilari hamda harbiy xizmatchilar:

Davlat boshqaruvi organlari rahbarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi

Raisi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimlari - FVDning aholi va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish bo'yicha yillik asosiy tadbirlar rejasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Fuqaro muhofazasi boshlig'i tomonidan o'tkaziladigan yig'inlar va o'quv mashqlarida;

Respublika va viloyat miqyosidagi tashkilotlar rahbarlari va mas'ul mutaxassislari, shuningdek, tumanlar va shaharlar hokimlari hamda ularning o'rinbosarlari - 3 yilda bir marta jamlash rejasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi akademiyasi huzuridagi Fuqaro muhofazasi institutining malaka oshirish va qayta tayyorlash o'quv kurslarida;

Tumanlar va shaharlar miqyosidagi tashkilotlar rahbarlari va mas'ul mutaxassislari, qutqaruv xizmatlari, qutqaruv tuzilmalari va fuqaro muhofazasi tuzilmalari boshliqlari, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarining rahbarlari - 3 yilda bir marta jamlash rejasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi akademiyasi huzuridagi Boshlang'ich tayyorgarlik va malaka oshirish markazi, shuningdek, hududiy favqulodda vaziyatlar boshqarmalari hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarining malaka oshirish va qayta tayyorlash kurslarida;

Tashkilotlarning xodimlari, ishchi va xizmatchilari hamda harbiy xizmatchilar - doimiy ravishda tayyorlash dasturlariga muvofiq, xizmat va ishdan ajralmagan holda, xizmat va ish joylarida tashkil etiladigan ob'yekt o'quv mashg'ulotlarida tayyorgarlikdan o'tkaziladi;

Aholi tayyorgarligini amalga oshirishda o'qitish usullaridan bahs munozara, o'quv darsliklari bilan mustaqil ishlash, muammoli vaziyatlarni yuzaga keltirish, mantiqiy masalalarni mustaqil yechish usullaridan foydalanish mumkin.

Bahs-munozara usuli - o'qituvchi yoki tinglovchilarning fikrlashni talab qiluvchi savollari bo'yicha tinglovchi o'z fikrlarini bayon qiladilar va o'z g'alalar fikrini eshitadilar.

Muammoli vaziyatni yuzaga keltirish – vaziyat bir oz tor tarzda bayon qilinadi. Bunday vaziyatlarni qo'llash ko'proq ma'ruzalar davomida qo'llanib, o'quv jarayoniga muammoli o'qitish elementlarini kiritish imkoniyatini beradi. Tinglovchilardan ko'proq diqqat-e'tiborini shu vaziyatga jalb qilishlarini va xulosa chiqarishlarini talab qiladi.

Aholini to'g'ri harakat qilishga tayyorlash uchun quyidagi qadamlarni amalga oshiring:

Ma'lumot to'plamini amalga oshiring: aholi haqida eng yaxshi va to'liq ma'lumotlarni oling. Bu ma'lumotlar demografik ma'lumotlar (yoshi, jinsi, ta'lim darajasi), iste'mol etilayotgan

vositalar, muassasalardagi tadbirlar, turar joy, aholining aktivlik darajasi va boshqa asosiy ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

Aholi bilan muloqot qiling: aholining o'z fikrini va talablarini tushunish uchun aholining o'zini keng ko'rib chiqishga harakat qiling. Mahalla ko'chalarida, yoshlik klublarida, yo'l-g'oyalarida yoki ijtimoiy tadbirlarda aholi bilan o'zaro muloqot qiling.

Aholini qo'llab-quvvatlash: Aholiga aloqador muammolarni aniqlang. O'zbekistonda ko'p aholi yaqin muhit bilan nahoyat sezib qo'yiladi. Aholi ahamiyatli vazifalarni bajarmasdan yoki o'z vaqtlarini mazmunli o'zgartirishlarni qo'llamaydi - masalan, ijtimoiy-iqtisodiy kamchiliklarni bartaraf qilish, o'simliklash va boshqa yangiliklar. Aholini qo'llab-quvvatlash uchun, u ularga qonuniy bo'lishni bilish va uzoq muddatli yechim topishda yordam berishingiz mumkin.

E'tiqodlarni kengaytiring: aholiyatni to'g'ri harakat qilishga tayyorlashning muhim qismi, aholini o'z-o'zini kengaytirishga intilishga olib kelishi. Maqolalar, ko'rsatmalar, kurslar yoki boshqa o'quv materiallari orqali aholining bilim va qobul qilishini oshiring.

Mustaqil va samarali ishlash: O'z mehnat va imkoniyatlaringiz bilan aholning istaklarini harakatga keltiring. Aholi bilan izlagan tadbirlar, xabarlar va vositalarni amalda qo'llang. Eng muhim narsa, o'tgan yillarda yagona kompaniyalar o'z aholini qidirayotgan va undan foydalanish uchun yaratilgan bloklardan farqli o'laroq, siz aholi bilan real hayotda uchrashish, ularga yordam berish, o'zbekiston safargohlarining o'zbekiston o'rnakining muvaffaqiyatini ta'minlash uchun imkoniyat yaratish uchun sizning ko'rsatmalar va ilovalarning tomonidan ta'minlangan.

Baholanish va boshqa o'zgarishlarni nazorat qilish: Aholining reagirovini va mustaqil fikrini qabul qiling. Baholanganlardan tashqari, aholi fikrini, takroriy ado etuvchiligi va boshqa o'zgarishlarni muntazam nazorat qilish juda maqsadli bo'lishi kashf etildi.

Aholini to'g'ri harakat qilishga tayyorlashning asosiy ko'rsatmalari, kengaytirilgan o'rganish, qisqa ishlar etkazish, muloqotlar va muloqotlar va o'zgarishlarni nazorat qilishdan iborat. Bu qadamlar sizga aholini yaxshilash uchun strategiyani belgilashda yordam berishi mumkin.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, aholini favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakatlanishga tayyorlash tadbirlarini muvaffaqiyatli hal etilishi ko'p jihatdan o'quv-moddiy bazasining mavjudligiga, uning yaratilishiga, yaroqli holda turishiga, doimiy takomillashtirib borilishiga shu bilan bir qatorda soha yo'nalishida faoliyat olib borayotgan o'qituvchining pedagogik texnika va texnologiyani qay darajada bilishi, uni amaliyotda qo'llay olishi hamda pedagogik mahoratiga bog'liq bo'ladi.

REFERENCES

1. A.Q.Nurxo_jayev, M.Yu.Yunusov, I.X.Xabibullayev —Favqulodda vaziyatlar va muhofazasi tadbirlaril o_quv qo_llanma. Toshkent, 2001 yil.
2. G_.Yo.Yormatov, O.R.Yuldashev, A.I.Hamrayeva. —Hayot faoliyati xavfsizligil darsligi. Toshkent, 2009 yil.
3. M.S.Sapayev, F.M.Qodirov. —Favqulodda vaziyatlarda hayot faoliyati xavfsizligil ma‘ruzalar to_plami. Toshkent 2013 yil.